

İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ

COVID-19

ENFEKSİYON ÖNLEME VE KONTROL EYLEM PLANI & ACİL DURUM EYLEM PLANI

Akademik personel, idari personel, öğrenciler, ziyaretçiler ve diğer kişiler üniversite yönetim tarafından belirlenen tüm kurallara uymak, kontrol önlemlerini tam ve doğru bir şekilde uygulamakla yükümlüdür.

Tüm personel, sorumluluğunda bulunan alanlarda planda belirtilen ve İzmir Demokrasi Üniversitesi COV-KOM tarafından alınan tedbirleri yerine getirmelidir.

Revizyon Tarihi : 01.09.2021

Revizyon No 01

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1: GİRİŞ

1. Amaç
2. Kapsam
3. Tanımlar ve Kısaltmalar
4. Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Eylem Planı Sorumluları
5. Dayanak

BÖLÜM 2: GENEL BİLGİLER

1. SARS-CoV-2 ve COVID-19
2. Hastalığa Duyarlı Kişiler
3. Tanı

BÖLÜM 3: KORUNMA YOLLARI

1. İzmir Demokrasi Üniversitesi Fiziksel Özellikler
2. Genel Önlemler
 - a. Maske ve/veya Yüz Koruyucu Takma
 - b. El Hijyeni
 - c. Sosyal ve Fiziksel Mesafe
 - d. Covid-19 Aşılıarı

BÖLÜM 4: SALGIN YÖNETİMİ

1. Pandemi Süreci Stratejisi
2. Pandemi Sırasında ve Sonrasında Salgın Yönetimi
 - a. Hastalığın Yayılım Hızını İzleme
 - b. Enfeksiyon Kontrol Önlemleri
 - Sosyal ve Ortak Kullanım Alanlarında Alınması Gereken Tedbirler
3. Denetim

BÖLÜM 5: VAKA YÖNETİMİ, PSİKOLOJİK DESTEK ve EĞİTİM

1. Temaslı ve Vaka Yönetimi
2. Psikolojik Destek
3. Pandemi Acil Durum Telefonları Listesi

SONUÇ

BÖLÜM 1: GİRİŞ

1. AMAÇ

Üniversitemizin salgın sürecinde eğitim ve öğretim faaliyetleri ile araştırmalarına ve topluma hizmet faaliyetlerine devam edebilmesi için, güvenli kampüs ortamını sağlamak önemlidir.

Bu kılavuz pandemi sürecinde bir başvuru kaynağı olmak üzere hazırlanmıştır.

2. KAPSAM

Bu plan üniversitemizde Covid-19 ile ilgili alınacak önlem ve tedbirleri kapsar. Kılavuzda üniversitede salgının yayılmasının önlenmesi amacıyla aşağıdaki konu başlıkları irdelenmiştir;

- SARS-CoV-2 virüsü ve Covid-19 hakkında genel bilgiler,
- Hastalığa karşı genel önlemler, korunma yolları,
- Enfeksiyon kontrol önlemleri,
- Sosyal alanlar ve ortak kullanılan alanlarda alınacak önlemler,
- Hijyen ve temizlik uygulamaları,
- Temaslı, vaka yönetimi,
- Sürekli eğitim ve psikolojik destek,
- Eğitim ve öğretim süreçlerinde, salgının bölgesel ve yerel seyrine göre yapılabilecek değişiklikler

3. TANIMLAR VE KISALTMALAR

COVID 19: SARS CoV-2'ye bağlı olarak gelişen yeni koronavirüs hastalığına verilen isim (CO: Corona, VI: Virus, D: Disease, 19: 2019)

SARS CoV-2: Covid-19 hastalığının etkeni olan Koronavirüs.

Pandemi: Bulaşıcı bir hastalığın, endemik olarak bulunduğu ya da epidemiyaptığı bölgeden taşarak beklenmeyen boyutlarda ülkeler arası neden olduğu küresel salgın.

El Hijyeni: Ellerin su ve sabunla yıkanması ya da el antiseptikleri ile ovalanmasıdır.

Dezenfeksiyon: Cansız objelere kimyasal maddeler kullanılarak bilinen tüm patojen mikroorganizmaların ortadan kaldırılması işlemidir.

Dezenfektan: Dezenfeksiyon işleminde kullanılan kimyasal maddeler.

Dekontaminasyon: Bir cisim kontamine eden enfeksiyon etkeni mikroorganizmalardan arındırılması ve temas eden kişilerde enfeksiyon oluşturma riskinin azaltılması işlemidir.

Temizlik: Kir ve organik maddelerin su ve deterjan kullanarak mekanik olarak uzaklaştırılması işlemidir.

4. ENFEKSİYON ÖNLEME VE KONTROL EYLEM PLANI SORUMLULARI

Bu planının uygulanmasından, İDÜ Rektörlüğü, İDÜ COVID-19 KOMİSYONU (İDÜ COV-KOM) ve İDÜ’de çalışan tüm personel sorumludur.

5. DAYANAK

- TC. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, “COVID-19 Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi”, 1 Ekim 2020, Ankara
- TSE, Yükseköğretim Kurulu “Küresel Salgın Bağlamında Yükseköğretim Kurumlarında sağlıklı ve Temiz Ortamların Geliştirilmesi Kılavuzu”
- Cumhurbaşkanlığı Makamının 2020/4 Sayılı Genelgesi

BÖLÜM 2: GENEL BİLGİLER

1. SARS-CoV-2 ve COVID-19

Koronavirüsler (CoV), soğuk algınlığı gibi toplumda yaygın görülen, kendi kendini sınırlayan hafif enfeksiyon tablolarından, Orta Doğu Solunum Sendromu (Middle East Respiratory Syndrome, MERS) ve Ağır Akut Solunum Sendromu (Severe Acute Respiratory Syndrome, SARS) gibi daha ciddi enfeksiyon tablolarına neden olabilen büyük bir virüs ailesidir.

Koronavirüslerin insanlarda bulunan, insandan insana kolaylıkla bulaşabilen çeşitli alt tipleri (HCoV-229E, HCoV-OC43, HCoV-NL63 ve HKU1-CoV) bulunmaktadır ki, bu alt türler çoğunlukla soğuk algınlığına sebep olan virüslerdir. Bununla birlikte hayvanlarda da birçok koronavirüs alt türü mevcuttur ve bu virüslerin hayvanlardan insanlara geçerek insanlarda ağır hastalık tablolarına neden olabildiği bilinmektedir.

31 Aralık 2019'da Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Çin Ülke Ofisi, Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde etiyojisi bilinmeyen pnömoni vakalarını bildirmiştir. 7 Ocak 2020'de etken daha önce insanlarda tespit edilmemiş yeni bir koronavirüs (2019-nCoV) olarak tanımlanmıştır. Daha sonra 2019-nCoV hastalığının adı Covid-19 olarak kabul edilmiş, virüs SARS CoV'e yakın benzerliğinden dolayı SARS-CoV-2 olarak isimlendirilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü, Covid-19 salgınını 30 Ocak'ta "uluslararası boyutta halk sağlığı acil durumu" olarak sınıflandırmış, ilk salgının başladığı Çin dışında 113 ülkede Covid-19 vakalarının görülmesi, virüsün yayılımı ve şiddeti nedeniyle 11 Mart'ta "küresel salgın (pandemi)" olarak tanımlamıştır.

En çok karşılaşılan belirtiler salgında piklere neden olan mutant virüse göre değişmekle beraber halsizlik, ateş, baş ağrısı, öksürük ve nefes darlığı olarak sıralanabilir. Belirtisiz olgular olabileceği bildirilmekle birlikte (bunların oranı bilinmemektedir), şiddetli olgularda zatürre, ağır solunum yetmezliği, böbrek yetmezliği ve ölüm gelişebilmektedir.

SARS-CoV-2'nin rezervuarı hala araştırılmakta, zoonotik bir kaynağı olduğu düşünülmektedir. Henüz netlik kazanmamakla birlikte eldeki veriler, Huanan Deniz Ürünleri Toptan Satış Pazarında satılan vahşi hayvanları işaret etmektedir.

İnsandan insana bulaş özelliği kazanması nedeniyle Covid-19'da kaynak semptomatik/aseptomatik Covid-19 pozitif kişilerdir. Hastalık esas olarak damlacık yoluyla bulaşmaktadır. Ayrıca hasta bireylerin öksürme, hapşırma yoluyla ortaya saçtıkları damlacıklara diğer kişilerin elleri ile temas etmesi sonrasında ellerini ağız, burun veya göz mukozasına götürmesi ile bulaşmaktadır.

Bulaştırıcılık süresi kesin olarak bilinmemektedir. Semptomatik dönemden 1-2 gün önce başlayıp semptomların kaybolmasıyla sona erdiği düşünülmektedir. İnkubasyon süresi ortalama 5.84 gün olmakla beraber, 2-14 gün arasında değişmektedir. Hafif vakalarda viral temizlenme genellikle ilk 10 gün içerisinde gerçekleşirken, daha ağır vakalarda uzamakta; nazofarengeal sürüntü ve dışkı örneklerinde (genellikle daha uzun süreler) bir aydan uzun süre tespit edilebilmektedir.

Yaşlılarda viral yük daha fazladır. Viral yük hastalık şiddeti ve prognozu açısından önemli bir belirteçtir. Viral yükün ağır olgularda hafif olgulardan 60 kat fazla olduğu gösterilmiştir.

Koronavirüsler genel olarak dış ortama çok dayanıklı olmayan virüslerdir. Ortamın nem ve sıcaklığı, dışarı atıldığı organik maddenin miktarı, kontamine ettiği yüzeyin dokusu gibi faktörlere göre değişmekle beraber genel olarak cansız yüzeylerde birkaç saat içerisinde aktivitesini kaybettiği kabul edilmektedir. Cansız yüzeylerdeki aktivite süresi yorumlanırken, bulaşta sadece virüsün aktivitesinin devam etmesi değil, temasın süresinin de önemli olduğu unutulmamalıdır.

2. HASTALIĞA DUYARLI KİŞİLER

Covid-19'da toplumun tümü duyarlıdır. Sağlık çalışanları etkenle karşılaşma yönünden en riskli meslek grubudur. Erkekler, 50 yaşın üstünde olan kişiler, komorbiditesi (Hipertansiyon, Kalp Hastalığı, Diyabet, Malignite, KOAH, Böbrek Hastalığı vb.) olan kişiler, mevsimlik tarım işçileri ile bakım ve rehabilitasyon merkezleri, okullar, kırsal alanlar, ceza ve tevkif evleri ve göçmen kamplarında yaşayanlar hassas gruplardır.

Hastalığın Bulaştırma Katsayısı (Basic reproduction number: R0): Tümü duyarlı olan bir toplulukta enfekte bir bireyin, etkeni aldıktan sonra, bulaştırıcı olduğu dönem boyunca kaç farklı bireye enfeksiyon bulaştıracığıdır. Türkiye için yapılan hesaplamalarda R0 değeri salgının 10. Gününde 9.6 iken, 45. günde 1.30'dur.

3. TANI

Yeni Koronavirüs tanısı için gerçek-zamanlı reverse transkripsiyon polimeraz zincir reaksiyonu (RT-PCR) gibi bir NAAT testi kullanılır. Bu tanı testi, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Ulusal Viroloji Referans Laboratuvarı'nda ve Sağlık Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş laboratuvarlarda yapılmaktadır.

BÖLÜM 3: KORUNMA YOLLARI

1. İzmir Demokrasi Üniversitesi Fiziksel Özellikler

Kampüs hakkında genel bilgiler:

Kapalı Mekân Toplam Kapasitesi:

-Ana bina: 14210,66 m²

-Sağlık Binası: 7881,3 m²

Derslik:

-Ana bina: 47 adet (Toplam 2917,7 m²)

-Sağlık Binası: 17 adet (Toplam 1192,14 m²)

Toplantı/Konferans Salonu:

-Ana Bina: 1 adet (547,4 m²)

Bilgisayar Laboratuvarı:

-Ana bina: 2 adet (107,6 m² ve 113,7 m²)

Ofisler:

-Ana Bina: 103 adet (Toplam 2925,7 m²)

-Sağlık Binası: 42 adet (Toplam 1066,57 m²)

-Kütüphane:

-Ana bina: 328,1 m², Süreli yayınlar bölümü 52,6 m²

-Kantin:

- Ana bina: 2 adet (292,3 m² ve 52,8 m²)

-Yemekhane:

- Ana bina: 366,3 m²

- Sağlık binası:

o Öğrenci yemekhanesi: 60,52 m²

o Personel yemekhanesi: 74,10 m²

-Asansör:

- Ana bina: 3 adet (21 kişi kapasiteli 1 adet, 7 kişi kapasiteli 2 adet)

- Sağlık binası: 2 adet (4 kişi kapasiteli)

-Fuaye Alanı

-Ana Bina: 490,9 m² (Ana bina)

Toplam Öğrenci Sayısı:

- Ana bina: 6578
- Sağlık binası: 1885

Toplam Akademisyen Sayısı: 251

- Ana Bina: 188
- Sağlık Binası: 63

Toplam İdari Personel Sayısı: 69

- Ana Bina: 55
- Sağlık Binası: 14

Diğer Personel Sayısı: 38

Yüz yüze yapılması zorunlu olan ders yüzdesi: % 60

Öğrenciler kampüse metro, tramvay ve İETT otobüsü ile ulaşmaktadır. Kampüs içinde ulaşım yürüyerek sağlanmaktadır.

2. GENEL ÖNLEMLER

Akut solunum yolu enfeksiyonlarının genel bulaşma riskini azaltmak için önerilen temel ilkeler Covid-19 Hastalığı için de geçerlidir. Bunlardan en önemlileri maske/yüz koruyucu takmak, el hijyeni ve sosyal/fiziksel mesafe kurallarına uymaktır. Ayrıca ortak kullanılan mekânlarda bulaş riskini en aza indirmek için mümkün olduğunca klima veya vantilatör kullanmamak ve ortamları sıkça havalandırmak da alınacak önemli tedbirlerdendir.

MASKE ve/veya YÜZ KORUYUCU TAKMA

Maske;

- ✓ Birden çok kat (önerilen en az 3 kat) malzeme ile yapılmalı
- ✓ Yüzün yanlarına ve burnun üzerine tam oturmalı
- ✓ Ağız ve burnu örtmeli, rahat olmalı
- ✓ Bağlar veya kulak halkaları ile sabitlenmeli
- ✓ Kısıtlama olmaksızın nefes almanıza izin vermeli

- ✓ Makinede yıkanmaya ve kurutmaya dayanabilmeli
- ✓ Deforme olmamalı veya şekil değiştirmemeli ve
- ✓ Tek kullanımlık maskeler her kullanımdan sonra mutlaka atılmalıdır.

Bir bölgede ne kadar çok insan maske takarsa, o kadar az potansiyel virüs damlacığı yayılır ve dolayısıyla birinin virüse maruz kalma riski o kadar az olur. Maske varsa burna ve ağza dokunmak da daha zordur, böylece virüsün bu yollar ile de vücuda girmesi engellenmiş olur. Koronavirüs bulaşan herkes hastalık belirtisi göstermez. İnsanlar herhangi bir belirti göstermeden de enfekte olabilir. Bu kişiler “Asemptomatik Taşıyıcı” olarak adlandırılır. Asemptomatik taşıyıcılar da öksürdüklerinde, hapşırdıklarında veya konuştuklarında virüsü başkalarına aktarabilirler. Bu kişilerin virüsün yayılmasında önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, kimin virüs taşıdığını bilmediğimiz için, hepimizin maske takması en iyi seçenektir.

EL HİJYENİ

- El hijyenine dikkat edilmeli, eller en az 20 saniye boyunca sabun ve suyla yıkanmalı, sabun ve suyun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği kullanılmalıdır. Antiseptik veya antibakteriyel içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir.
- Eller yıkanmadan ağız, burun ve gözlerle temas edilmemelidir.
- Özellikle hasta insanlarla veya çevreleriyle doğrudan temas ettikten sonra eller sık sık temizlenmelidir

SOSYAL VE FİZİKSEL MESAFE

Koronavirüs, esas olarak uzun süre birbirleriyle yakın temas halinde olan kişiler arasında yayılır. İnsanlar kendilerini hasta hissetmeye başlamadan önce de virüsü yayabildikleri için, mümkün olduğunca başkalarından uzak durmak önemlidir. Bu da sosyal ve fiziksel mesafeyi korumak ile mümkündür.

Sosyal mesafe, büyük toplantılardan, kalabalık organizasyonlardan kaçınmak demektir.

Fiziksel mesafe ise, mümkün olduğunca diğer bireylerle aramızda en az 1,5-2 metre mesafe olması anlamına gelir. Hem sosyal hem de fiziksel mesafe önemli önlemlerdir.

Sosyal ve fiziksel mesafe ile ilgili tedbirler şu şekilde sıralanabilir:

- Mümkünse seyahat edilmemeli, eğer seyahate çıkıldı ise sonrasında 14 gün içinde herhangi bir solunum yolu semptomu olursa maske takılarak en yakın sağlık kuruluşuna başvurulmalı, doktora seyahat öyküsü hakkında bilgi verilmelidir.
- Mümkünse kalabalık yerlere girilmemeli, eğer girmek zorunda kalınıyorsa ağız ve

burun kapatılmalı, tıbbi maske kullanılmalıdır.

- Hasta olduğu düşünölen insanlarla temastan kaçınılmalıdır (mümkün ise en az 1,5 m uzakta bulunulmalı).
- Çiftlikler, canlı hayvan pazarları ve hayvanların kesilebileceği alanlar gibi genel enfeksiyonlar açısından yüksek riskli alanlardan kaçınılmalıdır.
- Hastaların yoğun olarak bulunması nedeniyle mümkün ise sağlık merkezlerine gidilmemeli, sağlık kuruluşuna gidilmesi gereken durumlarda diğer hastalarla temas en aza indirilmelidir.
- Öksürme veya hapşırma sırasında burun ve ağız tek kullanımlık kağıt mendil ile örtölmeli, kağıt mendilin bulunmadığı durumlarda ise dirsek içi kullanılmalı,
- Çiğ veya az pişmiş hayvan ürünleri yemekten kaçınılmalıdır. İyi pişmiş yiyecekler tercih edilmelidir.

AŞILAR

Covid-19 pandemisinde aşıların üretilip uygulanmaya başlanması ile dünya genelinde vaka sayılarında önemli ölçüde azalma görölmüştür. Farklı ilaç firmaları tarafından geliştirilen farklı aşı türleri ölkemizde olduğu gibi bazı ölkelerde kişilerin seçimine bırakılarak bazı ölkelerde ise tek tip aşı şeklinde uygulanmaktadır. Ölkemizde sağlık çalışanları, kronik hastalıkları bulunan kişiler, ileri yaştaki bireyler gibi öncelikli gruplardan başlanarak uygulanan aşılarla şu an için 12 yaşından büyük herkesin aşılama aşamasına geçilmiştir.

Covid-19 Aşısı Nedir?

Aşı, bir hastalığı geçirmeden bu hastalığa karşı vücudun bağışıklık geliştirilmesini sağlayan bir koruyucu tedavi yöntemidir. Bu sayede aşı olan kişiler hastalık etkeni ile karşılaştıklarında enfeksiyona yakalanmaz veya bağışıklığa sahip olması nedeniyle hastalığı çok hafif şekilde geçirir. Koronavirüs salgınının başlayarak zamanla pandemi haline dönmeye başladığı Aralık 2019'dan bu yana hızlı bir şekilde devam eden aşı çalışmaları, gelişen tıbbi teknolojilerin de etkisiyle bir yıl gibi kısa bir süreç içerisinde sonuçlarını vermiştir. Günümüzde dünyanın dört bir yanındaki farklı ilaç firmaları tarafından geliştirilen, farklı içerik ve etki mekanizmalarına sahip 7 farklı Covid-19 aşısı türü mevcuttur.

Covid-19 Aşıları Güvenli mi?

Aşıların üretimi sırasında gerçekleştirilen bilimsel çalışmalar sırasında belirli gönüllüler denek olarak kullanılır. Bu kişilere aşı yapıldıktan sonra belirli bir süre boyunca kişiler takip altında tutulur. Aşı olan kişilerde hastalığa yakalananların olup olmadığı, yakalananlar var ise bunların genellikle hangi gruplar olduğu, ne kadar kişinin hastalığa yakalandığı, hangi yan etkilerin göröldüğü gibi faktörler belirlenir ve elde edilen sonuçlara

göre aşı onaylanır ya da reddedilir. Faz 1, faz 2 test aşamalarını tamamlayan aşılarda faz 3 olarak adlandırılan son bir test aşaması gerçekleştirilir ve denekler iki farklı gruba ayrılarak bir gruba etkisiz bir aşı (plasebo), diğer gruba ise üretilen normal aşı uygulanır. Bunun ardından belirli bir süre geçtikten sonra güvenli olduğu tespit edilen aşılarda onaylanır. Dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi ise özel ve ciddi bir durum olması nedeniyle acil kullanım izni prosedürleri ile hızlı bir şekilde piyasaya sürülmek durumunda kalmıştır. Covid 19 aşı çeşitleri arasında özellikle de güvenilirlik açısından önemli tartışmaları beraberinde getiren bu durum aşı sırası gelen kişiler için soru işaretleri oluşturmakta, kişiler aşı olup olmama arasında kalmakta veya hangi aşığı tercih etmeleri gerektiği konusunda ikilem yaşamaktadır. Diğer bir yandan her geçen gün yenilenen ve güçlendirilen bilimsel çalışmaların ışığında, çok sayıda kişi üzerinde test edilen mevcut aşılarda herhangi bir ciddi olumsuz etki oluşturmamış olduğu görülmüştür. Bu nedenle uzmanlar, hastalıktan korunmada veya hastalığı hafif belirtilerle geçirmede oldukça etkili olduğu tespit edilen Covid-19 aşılarının sırası gelen vatandaşlar tarafından mutlaka yaptırılmasını önermektedir.

Covid-19 Aşı Türleri ve Aşılarda Arası Farklar

Günümüzde ülkemizde Covid-19 aşısı olarak bilinen ve uygulanan iki farklı aşı türü söz konusudur. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

Sinovac- Coronavac Aşısı

Çinli bilim adamları tarafından geliştirilmiş olması nedeniyle ülkemizde Çin aşısı olarak da bilinen Coronavac aşısı, Sinovac adlı firma tarafından üretilir. Viral vektör tekniği baz alınarak üretilen bu aşıda başarı oranının %50'nin üzerinde olduğu, aşının özellikle de enfeksiyona yakalanan kişilerde yoğun bakıma ihtiyaç duyma oranını önemli bir ölçüde düşürdüğü tespit edilmiştir. Viral vektör tabanlı bir aşı olması nedeniyle Sinovac aşısı, Biontech ve Moderna'nın aksine çok düşük saklama sıcaklıklarına ihtiyaç duymaz ve klasik soğutucu dolaplarda muhafaza edilebilir.

Pfizer- Biontech Aşısı

Merkezi Almanya'da bulunan Pfizer adlı ilaç şirketi tarafından geliştirilen Biontech aşısı, RNA tabanlı bir aşı olup %90 gibi yüksek bir başarı oranına sahiptir. FDA (Amerika Birleşik Devletleri Gıda ve İlaç İdaresi) tarafından acil kullanım izni verilmiş olan bu aşı ilk olarak İngiltere'de uygulanmaya başlamıştır. Bozulmadan uzun bir süre boyunca dayanıklılığını koruyabilmesi için Biontech aşısı -70 derece gibi çok düşük bir sıcaklıkta muhafaza edilmelidir.

Covid-19 Aşılarının Yan Etkileri

Covid-19 aşılarının uygulandığı kişilerde küçük çaplı yan etkilerin görülmesi

mümkündür. Her bireyde görülmemesine karşın aşya bağı oluşan yan etkiler, vücudun aşya karşı bağıklık yanıtı oluşturduğu ve dolayısıyla aşının işe yaradığı şeklinde yorumlanabilir. Tek veya çift doz şeklinde uygulanan koronavirüs aşlarının tamamında görülen olası yan etkiler arasında şunlar yer alır.

Aşının uygulandığı bölgede ağrı, şişlik, kızarıklık, uyuşukluk

Ateş, üşüme, titreme

Kas ağrıları

Halsizlik

Baş ağrısı

İshal

Aşya bağı görülmesi normal olarak değerlendirilen bu yan etkiler çoğunlukla hafif veya orta düzeydedir ve uzun ömürlü değildir. Daha ciddi yan etkilerin görülmesi, yaşanan olumsuzlukların uzun bir süre devam etmesi, ateşin çok yüksek olması veya beklenmeyen bir reaksiyon gelişmesi halinde mutlaka sağlık kuruluşlarına başvurulmalıdır.

Tüm aşı çalışmaları değerlendirilerek ortaya konulan bilgilere karşın kişinin sahip olduğu akut veya kronik hastalıklar, gebelik ve emzirme durumu, alerjiler veya kullanılan ilaçlarla etkileşim riskleri bazı durumlarda aşı kararında veya aşı tercihinde etkili olabilir. Bu nedenle herhangi bir özel durumunuz var ise hekiminize danışarak hangi aşyaı tercih etmeniz gerektiği konusunda önerilerini alabilir, aşı öncesi ve sonrasında dikkat etmeniz gereken konular hakkında bilgi alabilirsiniz Ayrıca aşılar hakkında detaylı bilgiyi Üniversitemiz Tıp Fakültesi Öğretim Üyeleri Prof. Dr. Arzu Aral ve Doç. Dr. Burak Cem Soner' den alabilirsiniz.

BÖLÜM 4: SALGIN YÖNETİMİ

1. PANDEMİ SÜRECİ STRATEJİSİ

Üniversitemiz yönetimi merkezi ve bölgesel otoriteler ile yakın iletişim ve iş birliği içerisinde bulunarak, Covid-19 salgınının kontrolünde riskleri sadece eğitim yönünden değil, diğer faaliyet gösterilen alanlara göre de belirlemiş ve gereken tedbirleri alınmıştır. Üniversitemizde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 13.03.2020 tarih ve 73112577-000-E.21113 sayılı duyurusu gereğince kurulan, Prof. Dr. Berna DİRİM METE (Rektör Yrd ve Tıp Fakültesi Dekanı), Prof. Dr. Hüseyin AKAY (İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı), Dr. Öğretim Üyesi Osman Hasan Tahsin KILIÇ (Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi), Dr. Öğretim Üyesi Ece EKŞİN ÇERKEZOĞLU (Sağlık Hizmetleri MYO Öğretim Üyesi), Dr. Öğretim Üyesi Dilara SÜLÜN (İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi), Dr. Öğretim Üyesi Özkan BİLGİLİ (İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi), Dr. Öğretim Üyesi Pınar ÇAVDAR (Mühendislik Fakültesi Öğretim Üyesi)'dan oluşan, **İzmir Demokrasi Üniversitesi Covid-19 Komisyonu (İZMİR DEMOKRASİ COV-KOM)** ile sahada süreç yönetilmiştir. Üniversitede alınacak önlemler de İZMİR DEMOKRASİ COV-KOM tarafından belirlenerek, **“İzmir Demokrasi Üniversitesi Covid-19 Acil Durum Eylem Planı”** oluşturulmuştur.

Bu plan, ülkemizi ve dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını ile mücadelede kuruma rehberlik etmek üzere hazırlanmıştır.

Akademik personel, idari personel, öğrenciler, ziyaretçiler, alt yükleniciler ve diğer kişiler İZMİR DEMOKRASİ COV-KOM tarafından belirlenen ve üniversite yönetimi tarafından onaylanan kurallara uymak, kontrol önlemlerini tam ve doğru bir şekilde uygulamakla yükümlüdür.

2. PANDEMİ SIRASINDA VE SONRASINDA SALGIN YÖNETİMİ

a. HASTALIĞIN YAYILIM HIZINI İZLEME

Sağlık Bakanlığının web sayfası ve hayat eve sığar uygulaması aracılığıyla takip edilmektedir.

b. ENFEKSİYON KONTROL ÖNLEMLERİ

Standart enfeksiyon kontrol önlemlerinin yanı sıra, Covid-19 damlacık ve temas yoluyla bulaşan bir hastalık olduğundan kampüs içinde bu tür enfeksiyonların riskini azaltmak için ortak kullanılan alanlarda da enfeksiyon kontrol önlemlerinin alınması önemlidir.

Kişilerin virüs ile karşılaşma riski en aza indirmek için özellikle sosyal ve ortak kullanım alanlarında alınması gereken tedbirler vardır:

SOSYAL VE ORTAK KULLANIM ALANLARINDA ALINMASI GEREKEN TEDBİRLER

- Hijyen paspası uygulaması binanın tüm girişlerinde olacak şekilde yaygınlaştırılmalıdır.
- Dezenfektan dispanserlerinin bina girişlerine, tüm katlara ve dersliklerin içerisine konularak dolun takibinin düzenli yapılması sağlanmalıdır.
- Üniversiteye gidiş ve gelişlerde toplu taşıma veya servis otobüsü kullanımında maske kullanımı ile biniş ve inişlerde el hijyeni sağlanmalıdır.
- Derslik, kütüphane, laboratuvarlar, yemekhane, kafeterya gibi ortak kullanım alanları periyodik olarak temizlenmelidir.
- Kapalı alanlarda sürekli maske kullanımı sağlanmalıdır.
- Umumi tuvaletlerde sabun, tek kullanımlık kâğıt mendil aparatları ve diğer benzer cihazların eksiksiz ve düzgün çalışmasını sağlamak için rutin kontroller yapılmalı, arızalı cihazlar ivedilikle tamir edilmeli ya da değiştirilmelidir.
- Özellikle sigara içme alanları, yemekhane, kafeterya gibi fiziki mesafenin azalabileceği alanlarda zemin çizgileri ve uyarı işaretleri ile fiziki mesafenin korunması sağlanmalıdır.
- Asansörlerin kullanılmaması sağlanmalıdır. Zorunlu olduğu durumlarda ise asansör içerisinde güvenli mesafeyi korumak amacıyla, asansörleri kullanacak kişilerin durması gereken alanlar, aralarında en az 1,5 metre mesafe olacak şekilde yer işaretleriyle belirlenmelidir.
- Tüm havalandırma sistemleri %100 taze havalı (içerideki ısıtılmış havayı geri vermeyecek) şekilde çalıştırılmalıdır.
- Ortak kullanılan mekanlarda klima veya vantilatör kullanılmamalı, sık sık doğal havalandırma ile havalandırılmalıdır.
- Havalandırma ve iklimlendirme sistem ve tesisatlarının bakım, kontrol ve periyodik kontrolleri düzenli olarak yapılmalıdır.
- Ortak kullanılan mekanlarda kişi sayısı azaltılmalı; mekanların kapasitesine ve salgının bölgesel ve yerel seyrine göre gerekirse toplantılar ve sosyal aktiviteler açık havada veya online sürdürülmelidir.
- Kişilerin ve özellikle gençlerin asemptomatik olabileceği düşünülerek, sınıf ve dersliklerde kalabalık grup çalışmalarından kaçınılmalı, 4 metrekareye bir kişi düşecek şekilde sınıf ve dersliklerin kapasitesi belirlenmeli, oturma düzeninde kişiler arası en az 1 metre mesafenin korunması sağlanmalıdır.

- Birlikte yapılan aktivitelerde maske (yakın temasta ayrıca yüz siperliği) kullanılmalıdır; kişi sayısını azaltacak şekilde gruplara bölünerek çalışma saatleri düzenlenmeli ve zorunlu faaliyetler bu şekilde gerçekleştirilmelidir.
- Öğrencilere ve tüm personele birbirlerinin eşya ve giysilerini kullanmamaları; bilgisayar, laboratuvar cihazları, telefon ve masa benzeri ortak kullanımı zorunlu cihazları kullanmadan önce ve sonra dezenfekte etmeleri gerektiğini hatırlatıcı afişler hazırlanarak uygun yerlere asılmalıdır.

Kişisel Hijyen ve Kişisel Koruyucu Ekipman (KKE) Kullanımı: Kişisel koruyucu davranışların güçlendirilmesi önemlidir. Toplu koruma önlemlerinin yeterli kalmadığı durumlarda kişisel koruma önlemleri ile maruziyet riskinin azaltılması gerekir.

- Üniversiteye gidiş ve gelişlerde faydalanılan toplu taşıma veya servis araçlarında mutlaka maske takılmalı, araçlara biniş ve inişlerde el hijyeni sağlanmalıdır.
- Düzenli el hijyeni uygulanması, maske kullanımı, gerekli ise koruyucu diğer ekipman kullanımı konusunda sözlü ve basılı materyaller sağlanmalı; öğretim üyeleri ve idarecilerin öğrenciler için bu konularda örnek davranışlar sergilemesi desteklenmeli, öğrencilerin de bu konularda yapacakları sosyal projeler teşvik edilmelidir.

BİNA GİRİŞ VE ÇIKIŐI

- Öğrenci ve ziyaretçilerin günlük sağlık durumları HES kodu ile bina girişlerinde takip edilmelidir.
- Giriş esnasında her giriş yapanın (yaya veya araçlı) vücut sıcaklıkları termal kamera ya da ateş ölçer ile ölçülmelidir. Kuruluşa ilk girişte ölçülen ve doğrulan vücut sıcaklığı değer 38°C ve üzeri olan kişiler içeri alınmamalı, en az 15 dakika sonra tekrar ölçüm yapılmalı, vücut sıcaklığı değer 38°C ve üzeri olan kişiler en yakın sağlık kuruluşuna yönlendirilmeli ve kayıt altına alınmalıdır.

AKADEMİK VE İDARİ BİRİMLER İLE İLGİLİ KURALLAR

- Toplantıların online olarak yapılmalıdır; zaruri olmadıkça yüz yüze toplantı yapılmamalıdır. Yüz yüze yapılması zorunlu toplantılarda ise 2 kişi arasına en az 1,5 metre mesafe konularak odadaki kişi sayısı sınırlandırılmalıdır.
- Toplantı odasının iyi havalandırıldığından emin olmak için mümkün olduğunca pencere ve kapılar açık tutulmalı, toplantı süresi kısa tutulmalı, uzaması durumunda sık aralar verilmelidir.

- Zaruri olmadıkça veya gizlilik dereceleri olmayan bütün iş ve işlemlerin yüz yüze değil mümkün olduğunca öncelikli olarak telefon, e-posta veya mesaj yazılımları aracılığı ile yapılması sağlanmalıdır.
- Yüz yüze yapılması zorunlu olan işlemlerde ise öğrencilerin, belirlenen güvenli mesafe noktalarında durmaları, personelin çalışma araç ve ekipmanlarını kullanmamaları istenmelidir.
- Personelin birbirlerine yakın temasta bulunmaları ve ekipman, araç, gereçlerin ortak kullanımı önlenmelidir.
- Ofisler günde en az 2 defa 10 - 20 dakika doğal yolla havalandırılmalı; havalandırma tesisatının filtre temizliği, bakım ve kontrolleri düzenli olarak yapılmalıdır.

HİZMET/MAKAM ARAÇLARI

- Hizmet/makam araçlarının sürücülerinin ateşleri periyodik olarak ölçülmeli ve ateş, öksürük, nefes darlığı ve benzeri şikâyeti olanların ise iş akışına uygun olarak hastaneye sevk edilmelidir.
- Araçlarda sık temas edilen yüzeyler uygun olarak temizlenmeli ve seyahat süresince tüm yolcuların maske kullanması sağlanmalıdır.
- Klimanın iç hava sirkülasyon düğmesi kapalı olacaktır. Araçların klima hava filtre bakımını düzenli olarak yapıldığı kontrol edilmelidir.

ÜNİVERSİTE TEMİZLİĞİ

- Covid-19 şüphelisi veya tanısı koyulmuş kişilerin kuruluştan ayrıldıktan sonra kullandığı oda 24 saat havalandırılarak boş bırakılacaktır. Ofiste bulunan tüm malzemelerin temizliği ve dezenfeksiyonu uygun kişisel koruyucu donanım kullanılarak yapılmalıdır.
- Tüm ofisler temizlenmeden önce kapısı kapalı durumda doğal yollarla havalandırılmalıdır.
- Sık kullanılan parçalar, kapı ve kolları, dolap, masa, elektrik düğmeleri sık sık dezenfekte edilmelidir.
- Temizlik personelinin uygun kişisel koruyucu donanım kullanımı kontrol edilmelidir.
- "TUVALET LAVABO TEMİZLİK FORMU" her tuvalete asılarak, her temizlikten sonra temizlik personeli tarafından doldurulup, bina sorumluları tarafından kontrol edilmelidir.

- Genel temizlik için günlük hazırlanan 1/100 oranında sulandırılmış çamaşır suyu, kirli yüzeylerde su ve deterjan ile temizlik sonrası 1/100 oranında çamaşır suyu, vücut sıvıları ile kontamine yüzeylerde ise su ve deterjan ile temizlik sonrası 1/10 oranında çamaşır suyu kullanılmalıdır.

SOSYAL ALANLAR

Yemekhane ve Kafeterya

- Yemekhaneye alınabilecek kişi sayısı, aynı anda yemek yiyebilecek kişi sayısı ve oturma düzeni fiziki mesafe kurallarına uygun olarak belirlenmelidir.
- Yemekhane sıralarında fiziki mesafenin korunması için çizgi kullanılarak, bekleyenler arasındaki mesafeler belirlenecek; gerektiğinde yemek saatleri fiziki mesafenin korunacağı şekilde düzenlenmelidir.
- Çatal, kaşık ve bıçakların servise kağıt cepli paketler veya tek kullanımlık ürünler gibi hijyenik önlemler alınmış olarak sunulması sağlanmalıdır
- Ekmek, yoğurt, tatlı, su gibi yiyecek ve içecekler paketli olarak sunulmalıdır.

Kütüphane

- Her alanda dezenfektan bulundurulmalıdır.
- Çalışma salonlarının oturma düzeni güvenli mesafe kuralına uygun olarak ve kullanıcılar yüz yüze gelmeyecek şekilde düzenlenmeli; kapasiteler fiziki mesafe kurallarına uygun olarak yarı yarıya düşürülmelidir.

Derslikler

- Ders girişlerinde öğrencilerinin ve öğretim üyelerinin ellerini dezenfekte etmesi ve maske kullanması sağlanmalıdır.
- Öğrenciler ve öğretim elemanlarının kullanımı için sınıf girişinde ve tahta önünde olmak üzere en az iki el dezenfektan standı bulundurulmalıdır.
- Bilgisayar gibi ortak kullanılan aletler, kullanım bittikten hemen sonra zarflı virüslere etkili, materyal uyumu olan dezenfektanlar ile temizlenmeli ve temiz olarak saklanmalıdır.
- Sınıf kapasitesi belirlenirken her bir öğrenci için sağ, sol, ön ve arka mesafeler olmak üzere dört yönden mesafe bırakılacak şekilde düşünülmelidir. Her kişi için 4 m² alan olacak şekilde sınıf planlaması yapılmalıdır.
- Derslik girişinde o dersliğin maksimum öğrenci kapasitesini belirten bilgileri içeren görsel materyallere yer verilmeli, oturma düzeni ve mesafeleri de önceden ayarlanmış olmalıdır.

- Korunma ve tedbirlere yönelik afiş-poster vb. bilgilendirici materyallere uygun yerlerde yer verilmelidir.
- Sınıf kapıları ve pencereleri açık bırakılmalı ve ders aralarında sınıf havalandırılmalıdır.
- Ders sonrasında temizlik ekibi tarafından kapı kolları, sıralar, masalar uygun kimyasallarla dezenfekte edilerek en az 30 dakika havalandırılmalıdır.
- Havalandırma tesisatı olan sınıflarda %100 taze hava kullanılması veya enfeksiyon yayılma riskine karşı sadece hava emişi (egzoz) yapılması sağlanmalıdır.

Öğrenci Laboratuvarları

- Laboratuvarlarda 4 m² alana 1 öğrenci düşecek şekilde kapasite belirlenmelidir.
- Öğrenciler ve öğretim elemanlarının kullanımı için laboratuvar giriş yerlerinde ve tahta önünde olmak üzere en az üç el dezenfektan standı bulundurulmalıdır.
- Mikroskop, bilgisayar gibi ortak kullanılan aletler, kullanım bittikten hemen sonra zarflı virüslere etkili, materyal uyumu olan dezenfektanlar ile temizlenmeli ve temiz olarak saklanmalıdır.
- Kişisel koruyucu donanımlar ortak kullanılmamalıdır. Bu sebeple öğrencilerin kendi eldiven, gözlük, önlük vb. malzemelerini yanlarında getirmesi önemlidir.
- Covid-19 ile ilgili alınacak tüm bu kurallara ek olarak laboratuvar türüne göre kişisel koruyucu donanım kullanımı, havalandırma sistemleri bakımı, atık yönetimi, kimyasalların kullanımı ve depolanması vb. iş güvenliği kurallarına da ayrıca uyulmalıdır.

İbadethane

- İbadethane içerisinde 4 metrekareye 1 kişi düşecek şekilde planlama yapılmalıdır.
- Girişlerde el antiseptiği bulundurulmalıdır.
- Namaz esnasında da maske takılmaya devam edilmesi sağlanmalıdır.
- Namaz kılarırken sosyal mesafeye (en az 1 metre) uyulması ile ilgili bilgilendirme afişleri asılmalıdır.
- Ortak kullanımda olan malzemeler kaldırılmalıdır. Seccadeler ve tespihler kişiye özel olmalıdır.

c. ATIK YÖNETİMİ

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Covid-19 atıkları ile ilgili yayımlanan genelgeye göre üniversite genelinde tüm atıkların ilgili mevzuata uygun olarak toplanıp bertaraf ettirilmesinin yanında Covid-19 atıkları için aşağıdaki önlemler ek olarak alınmalıdır:

- Personelin ve/veya öğrencilerin kullandıkları tek kullanımlık maske, eldiven vb. koruyucu ekipmanları atmaları için ayrı temassız çöp kutuları oluşturulmalıdır.
- Üniversitenin bina ve yerleşkelerinde oluşan maske, eldiven ve diğer kişisel hijyen malzeme atıklarının diğer atıklardan ayrı olarak biriktirilmesi, ağzı sıkıca kapatılan iç içe iki torbaya konulması, geçici depolama alanlarında en az 72 saat bekletildikten sonra “diğer atık” kategorisinde “evsel atık” olarak belediyeye teslim edilmesi sağlanmalıdır.
- Atık toplayıcıları, geçici atık depolama alanında çalışırken tek kullanımlık kıyafet giymeli, eldiven, maske ve gözlük kullanmalıdır.

3. DENETİM:

Kurumda Covid-19 Salgını ile ilgili alınan önlemlerin uygulanıp uygulanmadığı İşyeri Hekimi, İş Güvenliği Uzmanı ve bir İşveren Temsilcisi tarafından en az birer aylık periyotlar ile bir Kontrol Listesi kullanılarak denetlenmelidir. Taraflardan biri tarafından gerekli görüldüğü durumda bu denetimin sıklığı artırılabilir.

BÖLÜM 5: VAKA YÖNETİMİ ve PSİKOLOJİK DESTEK

1. TEMASLI ve VAKA YÖNETİMİ

Covid-19 tanısı almış kişilerin esas olarak hastalık bulguları başlamadan önceki 2 günden başlayarak semptomlarının sürdüğü 10-12 gün süresince bulaştırma riski olduğu için temaslılarının ve yakın temaslılarının tespit edilmesi önemlidir.

“YAKIN TEMASLI” olarak gruplandırılan kişiler:

- Covid-19 hastasıyla aynı kapalı ortamda (hastane veya diğer kurumların bekleme salonları, otobüs, servis vb. ulaşım araçları) 1 metreden yakın ve 15 dakika veya daha uzun süre bir arda kalan kişiler,
- Kesin veya olası bir Covid-19 vakasına, damlacık enfeksiyonuna yönelik korunma önlemleri almadan, doğrudan bakım sağlayan kişiler,
- Covid-19 ile enfekte sağlık çalışanları ile birlikte çalışan veya Covid-19 ile enfekte hasta ziyaretinde bulunarak bulaşa maruz kalan kişiler,
- Covid-19 hastasıyla okul öncesi ve okul çocuklarında aynı evi paylaşanlar veya bunlara bakım verenler,
- Covid-19 hastasıyla yurttan veya otelde aynı odayı paylaşanlar,
- Covid-19 hastasının salgıları (tükürük, balgam vb.) ile korunmasız temas eden kişiler,
- Covid-19 hastasıyla aynı uçakta seyahat eden yolculardan iki ön, iki arka ve yan koltukta oturan kişiler,
- Covid-19 hastasıyla aynı evde/yurttan aynı odada yaşayanlar,
- Covid-19 hastasıyla aynı ofiste çalışanlar

Aşağıdaki kişiler ise yakın temaslı değil sadece “TEMASLI” olarak gruplandırılır:

- Covid-19 hastasıyla aynı kapalı ortamda (hastane veya diğer kurumların bekleme salonları, otobüs, servis vb. ulaşım araçları) bulunmuş ancak 1 metreden uzak mesafede veya 15 dakikadan kısa süre bulunmuş kişiler,
- Covid-19 hastasıyla 1 metreden daha yakın mesafede 15 dakikadan kısa süreyle yüz yüze kalan kişiler,
- Covid-19 hastasıyla aynı kapalı ortamda 15 dakikadan uzun süre ile maske takarak bulunmuş kişiler.

Olası/kesin vaka ile “yakın temaslı” olanlar 10-14 gün süreyle izlenmelidir. Covid-19 enfeksiyonu için doğrulama sürecindeki vakalar ile yakın temas edenlerin, temas ettikleri hastanın numune sonucu negatif ise izlemleri sonlandırılmalı, numune sonucu pozitif ise izleme 14’üncü güne kadar devam edilmelidir.

Buna göre, üniversite içerisinde pozitif vaka saptanması durumunda temaslilar ve yakın temaslilar tespit edilerek İzmir Demokrasi CoV-KOM tarafından temaslı/vaka takibi ve filyasyon için görevlendirilen İzmir Demokrasi Buca Seyfi Demirsoy Uygulama ve Araştırma Hastanesinde görevli Dr. Öğr. Üyesi Müge KARAKAYALI'ya Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Meslek Yüksekokulu, Güzel Sanatlar Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri; Prof. Dr. Murat ANIL'a Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mühendislik Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri, Doç. Dr. Umut VAROL'a Fen-Edebiyat Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Mimarlık Fakültesi öğrencileri; Doç. Dr. Hakan GÜLMEZ'e Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Yabancı Diller Meslek Yüksekokulu öğrencileri, akademik ve idari personelimiz ve ziyaretçiler yönlendirilmelidir. Covid-19 pozitif/şüpheli/temaslı kişilere bu hekimlerimizin kontrolünde hastanemiz Covid-19 polikliniğinde gerekli tetkikleri yapılmalı, uygun görüldüğü takdirde yatarak/ayaktan tedavileri başlanmalı ve "İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi" hemşiresi tarafından kayıt altına alınarak filyasyon ve izlem süreci başlatılmalıdır. Yatarak tedavileri devam edecek hastalarımız Dr. Öğr. Üyesi Pınar AYYVAT'a yönlendirilecektir.

Yakın temaslilar ile evde veya yurttan izlenen olası ve kesin vakalar:

- İzlem süresini evde veya yurttan mümkünse tek kişilik odada geçirmelidir. Mümkün değil ise iyi havalandırılan bir odada oturmalı, diğer kişilerden en az 1 metre uzakta olmalı ve tıbbi maske takmalıdır.
- Başka kişi/kişiler ile aynı ortamı paylaştığı durumlarda tıbbi maske takmalıdır.
- İzlemi sürecince eve/yurda, ziyaretçi kabul edilmemelidir.
- Kişinin ev/yurt içindeki hareketi sınırlandırılmalı; mümkünse tuvalet, banyo gibi ortak kullanılan alanlar ayrılmalı, mümkün değilse çamaşır suyuyla dezenfekte edilmeli ve iyi havalandırılmalıdır.
- Kişisel eşyalarını başkaları ile paylaşmamalı, bardak, tabak, havlu gibi eşyalar ortak kullanmamalıdır.
- Kullandığı kıyafet ve çarşaf, nevresim gibi tekstil ürünleri normal deterjan ile üreticinin önerdiği en az 50°C'de yıkanmalıdır.
- Banyo ve tuvaletler günde en az bir kez sulandırılmış çamaşır suyuyla (1/100 oranında sulandırma) temizlenmelidir. Hastaların solunum yolu sekresyonları veya vücut çıkartıları ile kontamine olması mümkün olan tüm yüzeyler su ve deterjan ile temizlik sonrası çamaşır suyuyla (1/100 oranında sulandırma) temizlenmelidir. Yüzeylerde belirgin şekilde kirlenme olduğunda ise çamaşır suyu 1/10 oranında sulandırılarak kullanılır.

2. PSİKOLOJİK DESTEK

- SARS-CoV-2 virüsü ve Covid-19 hastalığına yönelik rehber dokümanlar, videolar hazırlanmalı, güncellenmelidir.
- Covid-19 süreci, bu sürecin sağlıklı bir şekilde atlatılmasına ilişkin alanında uzman kişilerin yazdığı bilgilendirici yazılar paylaşılmalı, gerektiğinde izolasyon sürecinin kolaylaştırılmasına yönelik psikolojik destek verilmelidir.
- İzmir Demokrasi Üniversitesi Buca Seyfi Demirsoy Hastanesinde görevli Dr. Öğretim Üyesi Osman Hasan Tahsin KILIÇ bu süreci yönetecektir.

3. PANDEMİ ACİL DURUM TELEFONLARI LİSTESİ

	Telefon
Ambulans	112
Alo Sabim	184
İzmir Buca Seyfi Demirsoy Eğitim ve Araştırma Hastanesi	02324525252

PANDEMİ ACİL DURUM EKİPLERİ LİSTESİ

Adı Soyadı	Birimi	Telefon	Ekipteki Görevi
Prof. Dr. Berna DİRİM METE	Rektör Yrd ve Tıp Fakültesi Dekanı	05327612578	Ekip koordinatörü
Dr. Öğr. Üyesi Müge KARAKAYALI	Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı	05325076296	Koordinatör Yrd.
Prof. Dr. Murat ANIL	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı	05055780764	Koordinatör Yrd.
Doç. Dr. Umut VAROL	İç Hastalıkları Anabilim Dalı	05053973977	Koordinatör Yrd.
Doç. Dr. Hakan GÜLMEZ	Aile Hekimliği Anabilim Dalı	05056847710	Koordinatör Yrd.
Dr. Öğr. Üyesi Pınar AYYAT	Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı	05300160130	Koordinatör Yrd.

PANDEMİ PLANLAMA EKİBİ

	Ünvanı	Telefon
Doç. Dr. Zeynep SOFUOĞLU	İşyeri Hekimi	05055111423
Meltem ÇARLI	Öğrenci İşleri Direktörü	05538716287
Dr. Öğr. Üyesi Özge AKBOĞA KALE	İş Güvenliği Uzmanı	05072414575

CoV-KOM (COVID-19 KOMİSYONU)

Adı Soyadı	Birimi	Telefon	Ekipteki Görevi
Prof. Dr. Berna DİRİM METE	Rektör Yrd ve Tıp Fakültesi Dekanı	05327612578	Başkan
Prof. Dr. Hüseyin AKAY	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı	05385218253	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Osman Hasan Tahsin KILIÇ	Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi	05427802735	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Ece EKŞİN ÇERKEZOĞLU	Sağlık Hizmetleri MYO Öğretim Üyesi	05349391108	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Dilara SÜLÜN	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi	05358440049	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Özkan BİLGİLİ	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi	05052714601	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Pınar ÇAVDAR	Mühendislik Fakültesi Öğretim Üyesi	05331908682	Üye

SONUÇ

Salgının önlenmesinde ana amaç bulaşmayı engellemektir. Bulaşmayı engellemek ise bir dizi enfeksiyon önleme ve kontrol işlemlerinin uygulanması ile mümkün olmaktadır.

“Covid-19 Acil Durum Eylem Planı” ile Covid-19 ile ilgili tüm resmi kurumların talimatları, genelgeler, prosedürler vb. doğrultusunda alınacak olan yeni tedbirler, bunların uygulanması sorumlular tarafından sürekli izlenmelidir.

Aksaklıklar veya yetersizlikler tespit edildiğinde yeni çözüm yolları belirlenecek olup, Covid-19’a karşı üniversitede öncelikle ve eksiksiz uygulanması gereken maddeler şunlardır:

- ✓ Üniversite giriş kapılarında ateş ölçülerek ve HES kodu okutularak girişler kayıt altına alınarak, kontrollü bir şekilde yapılmalıdır.
- ✓ Kapalı alanlarda sürekli maske kullanımı sağlanmalıdır. Maskesiz bina içerisine kimse alınmamalıdır.
- ✓ Tüm katlarda ve bina giriş çıkışlarında dezenfektan stantları bulunmalı ve bunların sürekli dolu olması sağlanmalıdır.
- ✓ Akademik, idari personel ve öğrenciler virüsün yayılma, bulaşma ve korunma önlemlerine karşı bilgilendirilerek, bu eğitimlerin tekrarlanması sağlanmalıdır.
- ✓ Üniversitede görevli olan temizlik personeli için pandemi süresince yapılacak temizlik işlerinde kullanılacak temizlik ürünü ve karışımlarının hazırlanması, uygulanması ve depolanması konusunda eğitimler verilmelidir.
- ✓ Özellikle sık temas edilen yüzeyler başta olmak üzere binada temizlik ve dezenfeksiyon sık aralıklarla ve uygun şekilde yapılmalıdır.
- ✓ Sınıf, laboratuvar, yemekhane, kütüphane gibi ortak kullanım alan kapasiteleri yeniden belirlenerek, fiziksel mesafe kuralına göre oturma düzenleri oluşturulmalıdır.
- ✓ Uzaktan/karma öğretim süreçlerinde; uzaktan/karma eğitime uygun, aktif ve etkileşimli öğrenci katılımını sağlayan güncel, disiplinlerarası çalışmaya teşvik eden ve araştırma/öğrenme ve öğrenci odaklı öğretim yöntem ve teknikleri uygulanmalıdır.
- ✓ Eğitim öğretim süreçlerindeki yeniliklerin, değişimlerin öğrencilere ve öğretim elemanlarına en kısa sürede mail, mesaj, internet sitesi üzerinden duyurulması sağlanmalıdır.
- ✓ Üniversite personeli, öğrencileri ve toplumun bilgi edinebilmesi, yeni gelişmelerden haberdar olabilmesi açısından <https://www.idu.edu.tr/> adresindeki “Corona Virus” sekmesi bilimsel veriler ve gelişmeler doğrultusunda sürekli güncellenmelidir.

KAYNAKLAR

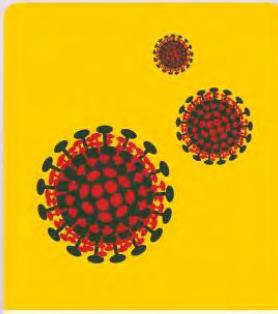
1. Yüksek Öğretim Kurulu Küresel Salgın Bağlamında Yükseköğretim Kurumlarında Sağlıklı ve Temiz Ortamların Geliştirilmesi Kılavuzu <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2020/yuksekogretim-kurumlarında-saglikli-ve-temiz-ortamlarin-gelistirilmesi-kilavuzu.pdf> Erişim tarihi: 01.04.2021
2. COVID-19 (SARS-CoV-2 Enfeksiyonu) Genel Bilgiler, Epidemiyoloji ve Tanı <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/39551/0/covid-19rehberigenelbilgilerepidemiolojivetanipdf.pdf> Erişim tarihi: 01.04.2021
3. <https://www.sanko.edu.tr/wp-content/uploads/2020/10/SANKO-Cov%C4%B1d-19-k%C4%B1lavuz.pdf> Erişim tarihi: 02.04.2021
4. COVID-19 Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/40340/0/covid-19salginyonetimivecalismarehberipdf.pdf> Erişim tarihi: 01.04.2021
5. COVID-19 Pandemisinde Sağlık Kurumlarında Çalışma Rehberi ve Enfeksiyon Kontrol Önlemleri <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/40282/0/covid19-saglikkurumlarindacalismarehberiveenfeksiyonkontrolonlemleripdf.pdf> Erişim tarihi: 01.04.2021
6. Temaslı Takibi, Salgın Yönetimi, Evde Hasta İzlemi ve Filyasyon <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/40447/0/covid-19rehberitemaslitakibievdehastaizlemivefilyasyonpdf.pdf> Erişim tarihi: 01.04.2021
7. COVID-19 (SARS-CoV-2 ENFEKSİYONU) (Bilim Kurulu Çalışması) Enfeksiyon Kontrolü ve İzolasyon <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/37699/0/covid-19rehberienfeksiyonkontroluveizolasyonpdf.pdf> Erişim tarihi: 02.04.2021

ELLERİMİZİ YIKAYALIM SAĞLIĞIMIZI KORUYALIM

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI

Yeni Koronavirüs solunum yolu enfeksiyonu yapan bir virüsdür.

En çok karşılaşılan belirtiler ateş, öksürük ve solunum sıkıntısıdır.

Korunmak için kalabalıktan olabildiğince uzak durulmalıdır.

Eller en az 20 saniye süreyle su ve normal sabunla yıkanmalıdır.

Ellerimizi ıslatıp sabunu ellerimizin bütün yüzeylerine dağıtalım.

Avuçlarımızın içini ve dışını iyice ovalayalım.

Ellerimizi bol su ile durulayalım.

Musluğu, ellerimizi kuruladığımız kağıt havlu ile kapatalım.

ELLERİMİZİ DOĞRU YIKAYALIM

Şekil 1: Ellerimizi Yıkayalım Sağlığımızı Koruyalım (Kaynak: Sağlık Bakanlığı)

COVID-19, Grip, Soğuk Algınlığı ve Mevsimsel Alerjilerin Belirtileri Arasındaki Farklar

BELİRTİ	COVID-19	GRİP	SOĞUK ALGINLIĞI	MEVSİMSSEL ALERJİLER
Ateş	Yaygın	Yaygın	Nadir Görülen	Nadir Görülen
Baş Ağrısı	Az Yaygın	Yaygın	Nadir Görülen	Az Yaygın
Bitkinlik	Yaygın	Yaygın	Az Yaygın	Az Yaygın
Boğaz Ağrısı	Az Yaygın	Az Yaygın	Yaygın	Az Yaygın
Bulantı veya Kusma	Yaygın Olmayan	Az Yaygın	Nadir Görülen	Görülmeyen
Burun Akıntısı veya Tıkanıklığı	Nadir Görülen	Az Yaygın	Yaygın	Yaygın
Gözlerde Kaşıntı veya Sulanma	Nadir Görülen	Görülmeyen	Görülmeyen	Yaygın
Hapşırma	Nadir Görülen	Yaygın Olmayan	Yaygın	Yaygın
İshal	Yaygın Olmayan	Az Yaygın	Nadir Görülen	Görülmeyen
Koku veya Tat Kaybı	Az Yaygın	Nadir Görülen	Nadir Görülen	Nadir Görülen
Nefes Darlığı	Yaygın	Nadir Görülen	Nadir Görülen	Az Yaygın
Öksürük	Yaygın	Yaygın	Yaygın	Az Yaygın
Vücut Ağrıları	Az Yaygın	Yaygın	Az Yaygın	Nadir Görülen

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
SAĞLIK BAKANLIĞI

saglik.gov.tr

/SaglikBakanligi

Şekil 2: Covid-19 Belirtileri Arasındaki Farklar (Kaynak: Sağlık Bakanlığı)

KAPALI İŞYERİ/OFİSLERDE COVID-19 İÇİN ALINACAK ÖNLEMLER

1 Kapalı işyeri/ofis olarak; fabrika, market, atölye, plaza vb. gibi kapalı çalışma alanları ifade edilmektedir.

2 Kapalı işyeri/ofisler sık sık havalandırılmalıdır.

3 Pencereler açılarak odanın sık havalandırılması sağlanmalıdır. Merkezi havalandırma sistemleri bulunan işyerlerinin havalandırması temiz hava sirkülasyonunu sağlayacak şekilde düzenlenmeli, havalandırma sistemlerinin bakımı ve filtre değişimleri üretici firma önerileri doğrultusunda yapılmalıdır.

4 İşyerlerinde ultraviyole cihazları ile hava ve yüzey dezenfeksiyonu yapılması önerilmemektedir.

5 İşyerlerinde çalışanlar arasında en az 1 metre mesafe olması sağlanmalı ve çalışanlar maske takmalıdır.

6 Yemekhanede masalar ve sandalyeler arası mesafe en az 1 metrede olacak şekilde (tercihen 2 metre) düzenleme yapılmalıdır. Temaslı takibinin kolay yapılabilmesi için; yemek saatleri gruplara göre belirlenmeli ve mümkün ise aynı kişilerin aynı masada yemek yemeleri sağlanmalıdır. Çay içme molalarında da benzer kurallara dikkat edilmelidir.

7 Solunum yolu enfeksiyonu belirtileri olan (ateş, öksürük, nefes darlığı) personel iyileşene kadar çalıştırılmamalı ve sağlık kuruluşuna yönlendirilmelidir.

**T.C. SAĞLIK
BAKANLIĞI**

saglik.gov.tr

f y t i
/SaglikBakanligi

	8	El hijyenine dikkat edilmelidir. Eller sık sık yıkanmalıdır. Eller en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkanmalı, sabun ve suyun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği ile ovalanmalıdır. Antiseptik içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir. İşyerlerinde, lavabolarda sabun ve kolay erişilebilir yerlerde alkol bazlı el antiseptiği bulundurulmalıdır.
	9	Eldiven kullanımı el temizliği yerine geçmez. Yapılan iş, eldiven kullanımını gerektirmiyorsa, COVID-19'dan korunmak amacıyla eldiven kullanılmamalıdır. Eldiven kullanımı gereksiz bir güven hissi oluşturarak el yıkama sıklığını azaltabilir ve ellerle bulaş riskini arttırabilir.
	10	İşyerleri temizliğinde özellikle sık dokunulan yüzeylerin (kapı kolları, telefon ahizeleri, masa yüzeyleri gibi) temizliğine dikkat edilmelidir. Su ve deterjanla temizlik sonrası dezenfeksiyon için 1/100 sulandırılmış (5 litre suya yarım küçük çay bardağı). Sodyum hipoklorit içeren çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılabilir. Klor bileşikleri yüzeylerde korozyon oluşturabilir. Dayanıklı yüzeyler için kullanılması önerilen bir dezenfektandır. Tuvalet temizliği için 1/10 sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılmalıdır.
	11	Klor bileşiklerinin uygun olmadığı bilgisayar klavyeleri, telefon ve diğer cihaz yüzeyleri % 70'lik alkolle silinerek dezenfeksiyon sağlanmalıdır.
	12	Temizlik yapan personel maske ve eldiven kullanmalıdır.
	13	Temizlik sonrasında maske ve eldiven çıkartılıp işyerindeki çöpe atılmalı ve el hijyeni sağlanmalıdır. Yıkabilir bez maske kullanıldıysa yenisiyle değiştirilmelidir. Eller en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkanmalı, sabun ve suyun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği ile ovalanmalıdır.
	14	İşyerinde COVID-19 pozitif bir kişi varlığı durumunda, İl/İlçe Sağlık Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar Birimine ivedilikle bilgi verilir.
	15	Maske takma kurallarına tam uyularak çalışılan bir iş yerinde, bir çalışanın COVID-19 pozitif çıkması durumunda etrafındaki kişiler yakın temaslı kategorisinde değil, temaslı kategorisinde değerlendirilir. COVID-19 pozitif kişinin takip ve tedavisi sağlık kuruluşunca yönetilir, diğer çalışanlar maskesini takarak çalışmaya devam eder. İl-ilçe Sağlık Müdürlüğü tarafından, hastalık belirtileri açısından 14 gün süreyle takip edilir.

**T.C. SAĞLIK
BAKANLIĞI**

saglik.gov.tr

/SaglikBakanligi

Şekil 3: Kapalı Mekanlarda/Ofislerde Alınacak Önlemler (Kaynak: Sağlık Bakanlığı)

PERSONEL SERVİSLERİ İÇİN KONTROLLÜ SOSYAL HAYAT ÇALIŞMA REHBERİ

- Hastalığı veya hastalık belirtileri (ateş, öksürük, solunum sıkıntısı) olan şoförler çalışamaz.
- Araç şoförü tıbbi maske kullanır.
- Araca maskesiz yolcu alınmaz. Maske yolculuk boyunca takılı olmak zorundadır.
- Araçların girişinde alkol bazlı el antiseptiği veya %70'lik alkol içeren kolonya bulundurulur. Yolcu araca bindiğinde el antiseptiği kullanır.
- Yolcular duraklarda ve araca iniş binişlerde sosyal mesafe kurallarına uyar.
- Yolcular araç içinde mümkün olduğu kadar birbirlerine yüzlerini dönmeyecek şekilde duruş alır.
- Yolcular araç içinde mümkün olduğu kadar yüzeylere temastan kaçınmalıdır.
- Her koltuğa numara verilir ve servisi kullanan tüm yolcular için sabit bir numara tayin edilir. Kişiler her gün gidiş ve gelişte kendileri için belirlenen koltukta seyahat eder.
- Oturma listesi araç içinde görünür şekilde asılır.
- Oturma listesi T.C Sağlık Bakanlığı'nın yayınladığı geniş rehberde açıklandığı şekilde personelin evden alınma sırasına göre cam kenarlarından başlamak üzere tayin edilir.
- Servis içinde zorunlu olmadıkça yeme-içme yapılmaz ve konuşulmaz.
- Her servis arasında sık temas edilen yüzeyler (kapı kolları, tutunma demirleri, koltuk tutacakları vb.) uygun ürünle silinerek dezenfekte edilir.
- Araçta pencereler uygun olan her fırsatta açılarak aracın iç havasının temizlenmesi sağlanır.
- Aracın genel iç temizliği ve dezenfeksiyonu günde en az iki defa olmak üzere su ve deterjan ile yapılır.
- Klima sadece dışarıdan temiz hava alma modunda çalıştırılır. Klima ve filtre bakımı düzenli olarak yapılır.
- Bu rehberdeki tüm kurallar ile dezenfeksiyon ürün ve standartları, T.C. Sağlık Bakanlığının web sitesinde yayınladığı geniş rehberde tanımlandığı şekilde uygulanır.

Bilgi için: www.saglik.gov.tr

Şekil 4: Personel Servislerinde Önlemler (Kaynak: Sağlık Bakanlığı)

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI COVID-19 AŞILAMA SÜRECİ

ÖNCE KAYIT SONRA AŞI

Vatandaş "Aşı Durumunu" e-Nabız hesabından veya 2023'e Kısa Mesaj (SMS) göndererek öğrenir.

Aşı yapılacak grupta yer alıyorsa randevu işlemi için MHRŞ uygulamasına yönlendirilir.

Tarih ve saat aralıkları seçilerek randevu işlemi tamamlanır.

Randevu işlemi sonucunda vatandaşın Kısa Mesaj (SMS) ile bilgilendirme yapılır. Randevu bilgileri e-Nabız ve MHRŞ uygulamalarından da öğrenilebilir.

Vatandaş "randevu tarihinde" randevu aldığı sağlık kuruluşuna gider.

Aşığı uygulayacak sağlık personeli, "AŞILA" uygulamasından vatandaşın sorgulamasını yapar.

Uygulama üzerinden, uygulanacak aşının barkodu okutulur ve kaydedilir.

Kayıt işlemi tamamlandıktan sonra AŞI UYGULANIR.

Aşığı uygulayan sağlık personeli vatandaşın 2. doz randevusunu oluşturur.

2. doz için oluşturulan randevu bilgileri vatandaşın Kısa Mesaj (SMS) ile iletilir.

Vatandaş, randevu ve aşı bilgilerine e-Nabız hesabından da ulaşabilir.

Vatandaş elektronik aşı kartına e-Nabız ve Hayat Eve Sığar uygulamalarından ulaşabilir.

3. DOZ COVID-19 AŞISI HAKKINDA MERAK EDİLENLER

covid19asi.saglik.gov.tr

İki doz inaktif COVID-19 aşısı olan kişilere,
3. doz COVID-19 aşısı son dozdan en az
3 ay sonra **uygulanabilecektir.**

İki doz mRNA COVID-19 aşısı olan kişilere,
şu anda 3. doz COVID-19 aşısı **uygulanmayacaktır.**

3. doz COVID-19 aşısı uygulamasında kişiler,
inaktif COVID-19 veya mRNA COVID-19 aşılardan
birini **tercih edebilecektir.**

COVID-19 geçiren kişilere, hastalıktan en az 3 ay
sonra iki doz inaktif COVID-19 aşısı veya tek doz
mRNA COVID-19 aşısı **uygulanabilecektir.**

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
SAĞLIK BAKANLIĞI

saglik.gov.tr

[f](#) [v](#) [t](#) [i](#)
/SaglikBakanligi

Şekil 6: 3.Doz COVID-19 Aşısı Hakkında Merak Edilenler (Kaynak: Sağlık Bakanlığı)

STANDART ÖNLEMLER

Olası enfeksiyon tanısına bakılmaksızın, tüm hastalarda uygulanması gereken önlemler

EL HİJYENİ

Hastaya temas öncesi ve sonrası el hijyeni sağlanmalıdır.

PERSONELİN KORUYUCU EKİPMAN KULLANIMI

Kan, vücut sıvısı (ter hariç), bütünlüğü bozulmuş deri ve mukoz membran ile temas riski varlığında kişisel koruyucu ekipman giyilmelidir (eldiven, önlük, maske, göz/ yüz koruyucu)

ELDİVEN KULLANIMINDA EL HİJYENİ

Eldiven giymeden önce ve çıkartıldıktan sonra el hijyeni sağlanmalıdır

DELİCİ KESİCİ ALET KULLANIMI

İğneler kullanıldıktan sonra kapağı kapatılmamalı, ucu bükülmemeli (delici aletler dahil), delinmeye dirençli sarı kutulara atılmalıdır

ÇEVRE KONTAMİNASYONUNUN ÖNLENMESİ

Kan ve vücut sıvıları ile kirlenen tekstil malzemeleri özel sızdırmaz torbalar içinde alandan uzaklaştırılmalıdır

PERSONEL SAĞLIĞI

Personel ellerindeki tüm yara ve çatlakları pansuman malzemesi ile kapatmalıdır

T.C. SAĞLIK
BAKANLIĞI

saglik.gov.tr

f y t i
/SaglikBakanligi

Şekil 7: Standart Önlemler (Kaynak: Sağlık Bakanlığı)

ORTAK ALANLARDA KONTROLLÜ SOSYAL HAYAT KİŞİSEL HİJYEN KURALLARINA UYALIM.

Ellerinizi en az 20 saniye boyunca sabunla ovarak yıkayın.

Zorunlu olmadıkça ortak kullanılan yüzeylere dokunmayın.

Ellerinize yüzünüze dokunmamaya özen gösterin.

**KİŞİSEL HİJYEN TEDBİRLERİ İLE
KORONAVİRÜS'E GEÇİT YOK.**

Bilgi için: www.saglik.gov.tr

**T.C. SAĞLIK
BAKANLIĞI**

Şekil 8: Ortak Alan (Lavabo-WC) Hijyen Kuralları (Kaynak: Sağlık Bakanlığı)

VİRÜSTEN KORUNMAK ELİMİZDE

ÖKSÜRME VE HAPŞIRMA SIRASINDA AĞIZ VE BURUN TEK KULLANIMLIK KAĞIT MENDİLLE KAPATILMALIDIR. MENDİL YOKSA DIRSEĞİN İÇ KISMI KULLANILMALIDIR.

TOKALAŞMA VE SARILMA GİBİ YAKIN TEMASTAN KAÇINILMALIDIR.

KALABALIK ORTAMLARDAN OLABİLDİĞİNCE UZAK DURULMALIDIR.

KİRLİ ELLERLE AĞIZ, BURUN VE GÖZLERE DOKUNULMAMALIDIR.

ELLER EN AZ 20 SANİYE SÜREYLE SU VE NORMAL SABUNLA YIKANMALIDIR.

SU VE SABUN OLMADIĞI DURUMLARDA ALKOL İÇERİKLİ EL ANTİSEPTİĞİ KULLANILMALIDIR.

/SaglikBakanligi

saglik.gov.tr

Detaylı bilgi için
QR Code Okutunuz

Şekil 9: Virüsten Korunma-Genel Önlemler (Kaynak: Sağlık Bakanlığı)

Şekil 10: Uygun El Yıkama Tekniği (Kaynak: Sağlık Bakanlığı)